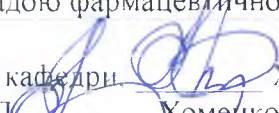

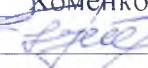

Міністерство охорони здоров'я України
Донецький національний медичний університет
Факультет фармацевтичний
Кафедра фармації та фармакології

КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА СИЛАБУС

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	226 «Фармація, промислова фармація»
Освітня програма	«Фармація»
Освітній рівень	Магістр
Статус дисципліни	Обов'язкова
Розробник/и	Віктор Миколайович Хоменко, завідувач кафедри фармації та фармакології, д-р фарм.наук., професор. Наталія Андріївна Сліпцова, асистент кафедри фармації та фармакології.
Затвердження	рішенням кафедри, протокол № 2 від 1.09.2021р. вченою радою фармацевтичного факультету, протокол №1 від 15.11.2021р
Візування	Завідувач кафедри Хоменко В.М. Гарант ОП Хоменко В.М. Декан факультету Гуторов О.І.

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА

Рік навчання та навчальний семестр: 4 рік навчання, 7-8 семестр, 5 рік навчання, 9 семестр.

Загальне навантаження: 10 кредити ECTS

Аудиторне навантаження: очна – 150 годин, заочна – 37 годин.

Самостійна робота здобувачів: очна - 150 годин, заочна – 263 години.

Форми підсумкового контролю: залік, ПК.

Мова викладання: українська

Інформація про викладача

Наталія Андріївна Сліпцова, асистент кафедри фармації та фармакології.

Любов Миколаївна Пальчак, асистент кафедри фармації та фармакології.

Інструменти комунікації

З усіма питаннями, зауваженнями та пропозиціями, стосовно викладання та вивчення дисципліни, просимо надсилати листи на наступну електронну пошту: n.a.sliptsova@dnmu.edu.ua та/ або L.M.Palchak@dnmu.edu.ua

Призначення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» призначена для формування знань з клінічної фармакології лікарських засобів, методів оцінки ефективності фармакотерапії захворювань внутрішніх органів, фармацевтичної опіки при симптоматичному лікуванні симптомів і станів, дозволених до самолікування. Дисципліна формує клінічне мислення у процесі вивчення принципів лікарської терапії та застосування цих знань в подальшому на практиці, що є запорукою успішного виконання провізором самого основного професійного завдання – забезпечення безпеки і високої ефективності лікарської терапії, що, у свою чергу, підвищить якість медичної допомоги населенню України та дозволить провізору виконувати роль кваліфікованого консультанта-лікаря, осмислено брати участь у лікуванні хворих рецептурними та безрецептурними препаратами.

Мета та завдання

Основна мета – підготувати спеціалістів-провізорів, які б володіли достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для проведення разом з лікарем роботи по забезпеченню максимально раціональної лікарської терапії у конкретного хворого, а також для здійснення фармацевтичної опіки пацієнтів в аптеці.

Завданнями дисципліни є – засвоєння загальної синдромології та симптомології найбільш поширених захворювань в клініці внутрішніх хвороб, засвоєння ознак основних симптомів, які можуть лікуватися за допомогою безрецептурних ЛП в межах концепції самолікування (нежить, головний біль, діарея тощо); засвоєння ознак основних синдромів, які потребують обов'язкового втручання лікаря; вивчення загальних принципів діагностики та методології диференціальної діагностики захворювань внутрішніх органів, засвоєння загальних принципів інтерпретації результатів обстеження хворого; засвоєння загальної методології та принципів вибору ЛП для ефективної та безпечної лікарської терапії, враховуючи функціональний стан хворого та фармакологічні особливості ЛП; вивчення факторів ризику розвитку та клінічних проявів побічної дії ЛП та їх комбінацій, засвоєння основних підходів до зниження побічної дії ЛП при призначенні їх конкретним хворим; засвоєння основних принципів симптоматичної лікарської терапії захворювань і патологічних станів, при яких можливе відповідальне самолікування; засвоєння принципів та придбання навичок здійснення фармацевтичної опіки пацієнтів при лікуванні безрецептурними та рецептурними ЛП; засвоєння принципів медичної деонтології, етичних норм поведінки провізора в клініці, взаємовідносинами провізора та лікаря, провізора та хворого; ознайомлення з основними видами медичної документації та методами клінічного обстеження хворих.

Компетентності та очікувані результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність вирішувати стандартні та нестандартні спеціалізовані завдання та прикладні галузеві фармацевтичні проблеми діяльності, використовуючи положення, теорії та методи фундаментальних біологічних, хімічних, медичних, технологічних, біофармацевтичних,

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

соціальних та економічних наук, поєднувати знання та розв'язувати складні питання, формулювати ідеї за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовувати для фахових та не фахових слухачів.

Загальні компетенції:

- ЗК 1. Здатність до соціальної відповідальності та громадянсько свідомої діяльності.
- ЗК 3. Здатність академічно мислити, аналізувати та синтезувати інформацію, безперервно навчитися сучасному.
- ЗК 4. Здатність до розуміння дисциплінарного діапазону знань та фахової діяльності
- ЗК 5. Здатність до адаптацій та дії відповідно новим та кризовим умовам.
- ЗК 8. Здатність залучатися до дослідницької діяльності на доказовому рівні.
- ЗК 10. Здатність обирати стратегії та тактики спілкування, до командної роботи, в тому числі фахівцями інших галузей знань та видів економічної діяльності.
- ЗК 11. Здатність забезпечити та оцінити за якісними показниками виконані роботи.
- ЗК 12. Здатність втілювати знання на практиці, приймати рішення та судження, що обґрунтовані системою знань.
- ЗК 14. Здатність успадковувати, впроваджувати, розвивати та передавати наукові, етичні, культурні, історичні цінності і досягнення людства на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, та забезпечувати, відповідний цінностям, здоровий спосіб життя.

Фахові компетенції:

- ФК 1. Здатність впливати на громадське здоров'я шляхом надання роз'яснень із дотримання санітарно-гігієнічних норм задля профілактики поширення різних за етіологією та патогенезом захворювань, а також з метою своєчасного виявлення хвороб та сумлінного ставлення до лікування цих захворювань відповідно до підходів доказової медицини.
- ФК 2. Здатність фахово надавати консультації щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів; лікарських косметичних засобів, медичних виробів та товарів обмеженого аптечного асортименту, фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації оригінальних і генеричних лікарських засобів задля підвищення ефективності, безпеки та доступності фармакотерапії конкретного хворого.
- ФК 3. Здатність надавати екстрену та невідкладну домедичну допомогу людям, які цього потребують.
- ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування зареєстрованих в Україні лікарських засобів та інших медичних виробів згідно з їх фізичними, хімічними, фармако-технологічними, фармакологічними та/або медичними властивостями та інструкцій з використання.
- ФК 5. Здатність приймати участь у фармаконагляді за лікарськими засобами та аналізувати дані щодо їх клініко-фармацевтичних характеристик, а також з урахуванням клінічних, лабораторних та інструментальних методів обстеження хворого.
- ФК 12. Здатність професійно застосовувати знання нормативних, правових та законодавчих актів України та рекомендацій міжнародних стандартів.

Результати навчання	Методи викладання	Форми оцінювання
ПРН 1. Реалізовувати соціальну взаємодію, під час виконання професійних обов'язків, основу на гуманістичних і етичних принципах; розуміти соціальну значущість фармацевтичної допомоги для здоров'я населення.	Дискусійний метод, робота у групах; обговорення	Колегіальне оцінювання.
ПРН 2. Застосовувати загальні та фахові знання з освітніх компонентів при роботі у фармацевтичних установах.	Пояснювально-ілюстративний метод (лекція); мультимедійні презентації; дискусійний метод; практичні роботи; робота у групах; обговорення.	Опитування, вирішення тестових завдань, вирішення практичних завдань, перевірка і оцінка самостійних робіт.
ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та	Пояснювально-ілюстративний метод (лекція); практичні	Вирішення практичних завдань, групова оцінка

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

синтезу інформації з доказових джерел та інтегрування цих результатів у рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності, ділитися фаховими знаннями та інформацією зі слухачами.	роботи; робота у групах; обговорення, геймінг-моделювання.	
ПРН 5. Ефективно втілювати професійні та індивідуальні якості на фармацевтичному ринку праці, з урахуванням суспільних, виробничих і економічних інтересів.	Дискусійний метод, робота у групах, обговорення.	Колегіальне оцінювання.
ПРН 6. Приймати рішення і надавати фахову інформацію аргументовано, нести відповідальність за них у типових і нетипових професійних ситуаціях; дотримуватися принципів фармацевтичної та медичної етики та деонтології.	Інструктаж, обговорення, ситуаційне моделювання.	Опитування
ПРН 7. Впроваджувати у професійну діяльність творчі методики та підходи соціальної взаємодії.	Індивідуальні завдання. Опрацювання рекомендованих джерел.	Перевірка на автентичність написаної роботи та правильність структури викладання матеріалу.
ПРН 9. Використовувати інформаційні технології у професійній діяльності з використанням електронно-обчислювальної техніки, із застосуванням автоматизації документообігу, комунікацій, управління технологією виробництва та доступу до фахової інформації, бухгалтерського обліку і планування, банківських операцій, автоматизованих робочих місць та систем прийняття рішень.	Пояснювально-ілюстративний метод (лекція); практичні роботи.	Вирішення практичних завдань.
ПРН 10. Дотримуватися ввічливого спілкування при професійній взаємодії з колегами, адміністрацією, посадовими особами, споживачами, злагоджено працювати у команді.	Ситуаційне моделювання.	Колегіальне оцінювання.
ПРН 12. Проводити аналіз інформації, отриманої за результатами наукових досліджень, критично осмислювати, узагальнювати, систематизувати та практично адаптовувати до професійної діяльності.	Пояснювально-ілюстративний метод (лекція), дискусійний метод, практичні роботи.	Опитування, вирішення тестових завдань, вирішення практичних завдань.
ПРН 13. Проводити санітарно-освітні заходи у аптечних закладах	Пояснювально-ілюстративний метод (лекція), мультимедійні	Опитування, вирішення тестових завдань,

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань	презентації; обговорення; ситуаційне моделювання.	вирішення практичних завдань.
ПРН 14. Аналізувати особливості дії лікарських засобів різних анатомо-терапевтично хімічних груп, враховуючи їхні фізичні, хімічні, фізико-хімічні, фармакокінетичні та фармакодинамічні властивості. Пропонувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту і консультувати на засадах фармацевтичної опіки.	Пояснювально-ілюстративний метод (лекція), мультимедійні презентації, практичні роботи, обговорення.	Опитування, вирішення тестових завдань, перевірка і оцінка самостійних робіт.
ПРН 17. Використовувати доказові дані лабораторних, доклінічних, клінічних, постмаркетингових досліджень задля здійснення контролювання ефективності та безпеки при застосуванні лікарських засобів.	Опрацювання рекомендованих джерел.	Перевірка на автентичність написаної роботи та правильність структури викладання матеріалу.
ПРН 18. Обирати біологічні об'єкти дослідження, визначати кількісні та якісні показники вмісту ксенобіотиків та їх метаболітів у біологічних середовищах організму та оцінювати отримані результати з урахуванням їх розподілу.	Ситуаційне моделювання.	Вирішення практичних завдань.
ПРН 25. Сприяти здоровому способу життя, сумлінно ставитися до професійних обов'язків при профілактиці захворювань, призначенні та відпуску лікарських засобів. Дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських засобів. Володіти навичками здорового спілкування для досягнення взаєморозуміння та довіри з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами	Обговорення.	Опитування

Політика навчальної дисципліни:

- Відвідувати аудиторні заняття вчасно та бути присутніми протягом всього терміну їх проведення. (можлива індивідуальна освітня траєкторія здобувача).
- Діяти у навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.
- Самостійно виконувати навчальні завдання та коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень.

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

- Самостійно виконувати контрольні завдання та не використовувати джерела інформації, не зазначені викладачем.

Зміст навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	Лекції	Практ. З	СР
1	2	3	4	5
Модуль 1. Загальні питання клінічної фармації. Клінічна фармація в кардіології, ревматології, пульмонології, нефрології.				
<i>Змістовий модуль 1. Основні положення клінічної фармації та клінічної фармакології. Клінічна фармація в кардіології.</i>				
Тема 1. Основні положення клінічної фармації та клінічної фармакології. Побічна дія ліків. Принципи належної клінічної практики.	12/13	2/0,5	3/2	7/10,5
Тема 2. Клінічна фармація в кардіології	16/14	2/0,5	7/1	7/12,5
<i>Змістовий модуль 2. Клінічна фармація в ревматології, пульмонології, нефрології.</i>				
Тема 3. Клініко-фармацевтичні аспекти використання антибактеріальних ЛП у клініці внутрішніх хвороб.	12/13	2/0,5	3/2	7/10,5
Тема 4. Клінічна фармація в ревматології.	13/13	2/0,5	4/1	7/11,5
Тема 5. Клінічна фармація в пульмонології.	18/14	1/0,5	10/1	7/12,5
Тема 6. Клінічна фармація в нефрології.	9/13	1/0,5	4/1	4/11,5
Тема 7. Контроль засвоєння знань.	10/10	-/-	4/-	6/10
ВСЬОГО годин	90/90	10/3	35/8	45/79
Модуль 2. Клінічна фармація в гастроентерології, гепатології, гематології, ендокринології, алергології.				
<i>Змістовий модуль 3. Клінічна фармація в гастроентерології, гепатології, гематології.</i>				
Тема 8. Клінічна фармація в гастроентерології.	13 /13	2/1	5/1	6/11
Тема 9. Клінічна фармація в гепатології.	14/13	2/-	6/1	6/12
Тема 10. Клінічна фармація в гематології.	13/13	2/-	5/1	6/12
<i>Змістовий модуль 4. Клінічна фармація в ендокринології, алергології.</i>				
Тема 11. Клінічна фармація в ендокринології.	14/13	2/1	6/1	6/11
Тема 12. Клінічна фармація в алергології.	13/13	2/1	5/1	6/11
Тема 13. Лікарська хвороба.	11/13	-/-	6/1	5/12
Тема 14. Контроль засвоєння знань.	12/12	-/-	2/2	10/10
ВСЬОГО годин	90/90	10/3	35/8	45/79
Модуль 3. Фармацевтична опіка під час відпуску БЕЗРЕЦЕПТУРНИХ лікарських препаратів				
<i>Змістовий модуль 5. Загальні положення фармацевтичної опіки. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування розладів травлення, порушень діяльності нервової системи, уражень шкіри та місцевих розладів кровообігу.</i>				
Тема 15. Загальні положення фармацевтичної опіки.	13/10	1/1	6/-	6/9
Тема 16. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування розладів травлення.	9/10	1/-	3/-	5/10
Тема 17. Фармацевтична опіка при	9/11	1/-	3/1	5/10

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

симптоматичному лікуванні порушень діяльності нервової системи.				
Тема 18. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні уражень шкіри.	9/10	-/1	3/1	6/8
Тема 19. Фармацевтична опіка пацієнтів з місцевими розладами кровообігу. <i>Змістовий модуль 6. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування застуди, суглобового та м'язового болю, болю голови, усунення вітамінної недостатності.</i>	8/11	-/-	3/1	5/10
Тема 20. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування та профілактики застуди.	12/11	2/-	5/1	5/10
Тема 21. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування суглобового та м'язового болю.	13/10	2/1	5/1	6/8
Тема 22. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування болю голови.	12/11	2/-	5/1	5/10
Тема 23. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для усунення та профілактики вітамінної недостатності.	13/10	2/-	5/1	6/9
Тема 24. Взаємодія ЛП з їжею та алкоголем.	12/10	2/-	5/1	5/9
Тема 25. ПК	10/16	-/-	4/4	6/12
ВСЬОГО годин	120/120	13/3	47/12	60/105

Система оцінювання.

На кожному практичному занятті здобувач повинен отримати оцінку з кожного виду робіт за наступною шкалою та критеріями:

«відмінно»: 5 балів	здобувач вищої освіти відмінно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
«добре»: 4 бали	здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має достатні практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у викладенні теоретичного змісту або під час аналізу продемонстрованих практичних навичок.
«задовільно» 3 бали	здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

	знаннях, недостатньо оцінює факти та явища, що пов'язані з його майбутньою діяльністю.
«незадовільно» 2 бали	здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

При недотриманні політики курсу оцінка може бути анульована та потребувати додаткового виконання роботи.

Оцінка з дисципліни визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), які виставляються при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок, опанованих при вивченні освітнього компонента, з урахуванням відгуку керівника практики від виробництва.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали. Перерахунок у бали здійснюється після останнього заняття, якщо модуль завершується заліком.

Перед заліком, на підставі оцінок за традиційною шкалою, виставлених під час вивчення модулів, обчислюється середнє арифметичне (СА) оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми. Отримана величина конвертується у бал за багатобальною шкалою таким чином:

<i>Шкала</i>	<i>200 балів</i>
<i>Дисципліни, що завершуються ПК</i>	<i>СА : 5 x 120</i>

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 10-12 балів. Вони додаються до суми балів, набраних здобувачем на заняттях під час поточної навчальної діяльності. В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 200 балів.

Інформаційні ресурси

1. Кафедра фармації та фармакології ДНМУ <http://pharmacology.dsmu.edu.ua/>
2. сайт національної наукової бібліотеки – <http://www.library.gov.ua/html/ei/ee.html>
3. сайт Принстонського університету – <http://www.princeton.edu>
4. сайт Йельського університету – <http://www.yale.edu/>
5. сайт Верховної Ради України - <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. Британський журнал фармакології <http://onlinelibrary.wiley.com>

Рекомендовані джерела

1. Клінічна фармакологія. Шоріков Є.І., Шумко Г.І., Хухліна О.С. – Вінниця. Нова книга, 2019р. - 512с.
2. Клінічна фармакологія: підруч. для студ. вnz: в 2 т. С.В. Нальотов, І.А. Зупанець, Т.Д. Бахтеева та ін.; за ред. І.А. Зупанця, С.В. Нальотова, О.П. Вікторова. – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2007. Т. 2. - 312 с.
3. Клінічна фармація (фармацевтична опіка): підруч. для студ. вищ. мед. (фармац.) навч. закл. І.А. Зупанець, В.П. Черних, Т.С. Сахарова та ін.; за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця. Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2011. - 704 с.
4. Наказ МОЗ України № 876 від 18.04.2019 р. «Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених для застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів».